

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів
щодо удосконалення діяльності органів прокуратури в умовах збройної агресії
проти України »

1. Обґрунтування необхідності прийняття Закону

В умовах збройної агресії Російської Федерації одним із найважливіших завдань є захист незалежності Української держави, її територіальної цілісності та суверенітету.

Відповідно до статті 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави.

Держава повинна забезпечувати соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

Значний вплив на стан правопорядку у військовій та оборонній сфері, забезпечення захисту прав та законних інтересів військовослужбовців здійснювали військові прокуратури.

19.09.2019 ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури», яким, серед іншого, передбачено ліквідацію військових прокуратур.

Натомість, цей Закон надає право Генеральному прокурору у разі потреби створювати спеціалізовані прокуратури на правах структурного підрозділу Офісу Генерального прокурора, обласних чи окружних прокуратур. Реалізуючи цю можливість, Генеральним прокурором у 2020 році утворено Спеціалізовану прокуратуру у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора (на правах департаменту), спеціалізовані прокуратури у військовій та оборонній сфері регіонів та Об'єднаних сил (на правах обласних), а також спеціалізовані прокуратури у військовій та оборонній сфері (на правах окружних).

Досвід роботи у 2020-2021 роках вказаних спеціалізованих прокуратур, особливо у зоні проведення Операції Об'єднаних сил, засвідчив, що з урахуванням фактичного ведення бойових дій на Сході держави, особливостей правового статусу та функціонування військових формувань, необхідності виконання завдань щодо забезпечення комплексного реагування на порушення у військовій та оборонній сфері, координації діяльності правоохоронних органів у секторі безпеки та оборони, забезпечення своєчасного реагування на сучасні виклики безпеці держави, законодавством має бути передбачена можливість комплектування окремих прокуратур військовослужбовцями Збройних Сил України.

Даний законопроект покликаний забезпечити виконання завдань кримінального провадження та ефективну організацію і процесуальне керівництво з розслідування і розкриття військових злочинів, інших злочинів, що скоєні в районі проведення операції Об'єднаних сил або ведення бойових дій, та інтересів держави з метою підтримання військової дисципліни, бойової і мобілізаційної готовності Збройних Сил України та інших військових формувань України на рівні, що гарантує адекватне реагування на загрози територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, національній безпеці та обороні, захисту прав та законних інтересів військовослужбовців.

З огляду на викладене, пропонується внести зміни до Закону України «Про прокуратуру» та нормативно врегулювати можливість заміщення окремих посад в органах прокуратури військовослужбовцями Збройних Сил України.

Система спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері, на відміну від територіальних прокуратур, будується за екстериторіальним принципом, що забезпечує максимальне наближення до структури і дислокації військових формувань та органів їх управління, для яких характерні висока мобільність і готовність до мобілізації резервів в особливий період.

За необхідності такі прокуратури мобільно пересуватимуться разом з військами, забезпечуючи законність і правопорядок, з урахуванням специфіки внутрішньої діяльності самих військових об'єктів. Це також дозволить оперативно вирішувати усі питання, пов'язані з мобілізаційною підготовкою та мобілізацією.

Цей законопроект набуває особливого значення в період триваючої збройної агресії Російської Федерації та необхідності забезпечення національної безпеки і оборони держави. Прийняття запропонованих у ньому положень буде підґрунтям для належного та ефективного виконання спеціалізованими прокуратурами у військовій та оборонній сфері функцій прокуратури, завдань кримінального провадження.

Запропоновані зміни не стосуються концептуальних підходів до реформування органів прокуратури, у тому числі не змінюють порядку проведення добору на посади прокурорів, та не впливають на європейську перспективу перебудови зазначеного державного інституту.

Крім того, передбачається закріплення додаткових положень щодо незалежності таких прокурорів під час виконання службових обов'язків від військового командування та органів військового управління.

2. Мета і завдання проєкту

Головною метою проєкту Закону є забезпечення виконання повноважень прокурорів, визначених Конституцією та Законами України, в умовах збройної агресії Російської Федерації, особливого періоду, воєнного стану.

Завданням законопроекту є визначення порядку укомплектування спеціалізованих прокуратур військовослужбовцями, їх відрядження до органів прокуратури, матеріально-технічного забезпечення та соціального захисту.

3. Загальна характеристика та основні положення проєкту

Проект Закону передбачає внесення змін до Розділу V «Порядок зайняття посади прокурора та порядок звільнення прокурора з адміністративної посади» Закону України «Про прокуратуру» шляхом доповнення його ст. 42¹ щодо заміщення окремих посад прокурорів передбачених наказом Генерального прокурора прокуратур військовослужбовцями Збройних Сил України, врегулювання питань вступу на військову службу діючих прокурорів, забезпечення соціальних гарантій та безпеки прокурорів, у першу чергу в районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації.

Крім того, пропонується внести зміни до ст. 8 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», що дозволить залучати сили та засоби окремих прокуратур для забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації

Запропоновані зміни не створюють обов'язку комплектування органів прокуратури військовослужбовцями, але надають таку можливість для ефективного виконання, у випадку визнання цього доцільним Президентом України та Генеральним прокурором, передбачених законодавством функцій прокуратури в умовах триваючої агресії проти України.

4. Стан нормативно-правової бази у сфері правового регулювання

Основними нормативно-правовими актами у даній сфері правовідносин є Конституція України, Закон України «Про прокуратуру» та Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень цього законопроекту не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків

Прийняття проекту дозволить здійснювати укомплектування окремих прокуратур військовослужбовцями Збройних Сил України, що значно підвищить оперативність та ефективність виконання функцій прокуратури в умовах відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації.

Народні депутати України

**В.М. Неклюдов (посв. №35
та інші)**

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Неклюдов Владлен Михайлович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000004C3C2F00CBD78E00
Дійсний до: 21.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 35д9/1-2022/43036 від 15.02.2022

835857